

jeg den ærede Ministers Udtalelser; men jeg erklærer mig imod den ærede Minister, forsaavidt han vil, at vi af Hensyn til et andet Sted skulle stemme imod begge de Hovedforslag, som her ere fremlagte. Den Skæbne, som forrige Gang paa et andet Sted rammede Selveiendomslovsforlaget, efterat det havde passeret dette Thing, bringer mig til at tiltræde Forslaget under Nr. 1 i denne Sag, Mindretalsforlaget. Naar man paa et andet Sted, hvor de Mænd sidde, som skulle repræsentere Godseierstanden, tilbageviser meget brat og brusque et billigt Forslag, endog saa uden at ville indlade sig paa nogen Forhandling derom, saa troer jeg, at vort Standpunkt derved maa være givet. Naar man fra den anden Side siger: Vi erkjende paa ingen Maade Fæsterens eller Fæstebondens Medieieendomsret til Bondejorden i Landet, vi ville paa ingen Maade tilstede, at de Fæstere, som paa Grund af Sætningen om den 9de Gaard fordrives fra deres fædrene Jord, faae noget Bederlag, naar man udtaler saadanne skarpe Sætninger fra den anden Side, saa finder jeg, at det Udvalg, som her har forelagt en Betænkning, har talt rigtigt ved at vende tilbage til den Grundsætning, der igjennem 100 Aar er gaaet igjennem vor Lovgivning, den nemlig at begrænse Godseiernes Contractsfrihed, at indskrænke den Ret, som man efter almindelige Retsregler har til at handle med sine Ting, at indskrænke Contractsfriheden af Hensyn til Fæstebondestandens Interesser. Det Forslag, som her ligger for, vender i sine Hovedtanke tilbage til den Sætning, at det er gjennem Fæsteforholdet, at Bondejorden skal bruges, og nu siger jeg: Det, der er passeret paa et andet Sted, der, hvor den ærede Minister ikke kan forsvare det, vi her vedtage, bringer mig til at stemme for Forslaget under Nr. 1 og subsidiairt for Forslaget under Nr. 2. En æret Taler fremhævede før som noget formeentlig Inconsequent og Selvmodsigende, at man under 25de Juni iaar havde faaet en Lov ud, som haandhæver Gaardforpagtningen; men deri ligger ingen Modsigelse, thi mellem denne Lovs Behandling her i denne Sal og Diebliffet idag ligger

Tilbagevisningen fra Landstinget af det billige Selveiendomslovsforslag, og denne Tilbagevisning gjør, at vi bør stille os paa et andet Standpunkt. Hvad den samme ærede Taler sagde om Loven af 25de Juni iaar, var da heller ikke ganske rigtigt; thi denne Lov gik jo netop ud paa at indskrænke Gaardforpagningsretten, idet den ophævede en vis Art af Gaardforpagtning, som hidtil havde været lovtiladt. Jeg holder for, at Mindretallets Forslag, dersom det bliver til Lov, vil være et af de allerstærkeste Midler til at fremme Selveiendom. Efter den Erfaring, som jeg har, troer jeg, at flere af de Godseiere, som ikke ellers ville sælge, ville gjøre det, naar de ere affaarne fra at bortforpagte deres Gaarde. Det er navnlig derfor, at jeg holder paa Mindretalsforlaget. Naar vi ikke kunne faae en Selveiendomslov sat igjennem, naar det ærede Ministerium, som nu sidder, ikke har andet Selveiendomslovsforslag at bringe os end en Forbedring af Lovforrifterne om Gaardforpagtning, saa mener jeg, at vi bør forsøge paa, om vi ikke ved at ombanne dette Forslag kunne bringe det dertil, at der opstaaer Lyst hos de Godseiere, der ellers besjæles af Ulyst til at sælge. Jeg finder, at denne Lov i og for sig, naar den anvendes saaledes, som Fleertallet har foreslaaet, ikke vil forbedre Bondestandens Stilling, naar det sees fra Forpagningsforholdets Side. Jeg troer, at Fleertallet har dannet sig en vigtig Mening om det patriarchalske Forhold, som det kaldes i Betænkningen. Jeg har havt Leilighed til at see et stort Antal Forpagningscontracter, og min Erfaring er, at paa Stamhuuse og Lehn ere Forpagningscontracterne i Reglen langt billigere end paa de frie Godser. Skulde der ogsaa være et eller andet Lehn eller Stamhuus, hvor der anvendes strænge Forpagningsforhold, saa fjernes dette aldeles ikke ved det ærede Fleertals Forslag; thi den Strængighed, som der anvendes i Forpagningsforholdene, vil da blive overført til Fæsteforholdet, og Fleertallet vil ganske vist give mig Ret i, at der kan være meget strænge Fæstebreve, ligesom der er strænge Forpagningscontracter, Alt herover i den Hen-